

Rahvakultuuri Keskus

Saarte pärimuskultuuri toetamine 2015-2019

Kokkuvõte

Viljandi 2019

SISSEJUHATUS	3
1 TOETUSMEETME EELARVE MAHT	3
2 KOMISJONI KOOSOLEKUD	4
3 TAOTLUSVOORUD	4
4 TAOTLEJAD	6
5 TOETUSMEETME VALDKONNAD	11
5.1 Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamise valdkond.....	13
5.2 Pärimusel põhinevate kunstide valdkond	14
5.3 Keele ja hariduse valdkond	14
5.4 Teaduse valdkond.....	15
6 PERIOODI JOOKSUL MÕÕDETAVAD TULEMUSED	15
KOKKUVÕTE	16

Sissejuhatus

Saarte pärimuskultuuri toetamise periood 2015-2019 oli jätkuks programmidele „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond 2008-2010“ ja „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond 2011-2014“. Alates 2019. aastast toimus Saarte pärimuskultuuri toetamine kultuuriministri määruse „Saarte pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord“ alusel.

Toetusmeede toetab UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni ning UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni eesmärkide täitmist. Toetusmeetme üldeesmärk on väärtustada ja taaselustada Eesti saartele ja eestirootsi aladele (varem kasutatud ka „rannarootsi“ aladele – Noarootsi ja Nõva vald) omast elulaadi, tavasid ja kombeid, oskusi ja keelelist eripära, aidata kaasa saarte ja eestirootsi alade vaimse kultuuripärandi taastumisele ja püsimisele elavas kasutuses.

Toetusmeede hõlmab alljärgnevat saari: Saaremaa, Hiiumaa, Kassari, Muhu, Vormsi, Abruca, Ruhnu, Prangli, Naissaar, Vilsandi, Osmussaar, Kõinastu ja Kesselaid, Pakri saared ning Lääne-Nigula valda. Haldusreformi käigus 2018. aastal ühinesid Noarootsi ja Nõva vald (endised eestirootsi rannikualad) Lääne-Nigula vallaga. Kihnu, Manija ja Piirissaare saart toetatakse teistest toetusmeetmetest.

Alates 2019. aastast rakendus Toetuste Menetlemise Infosüsteem, taotlemine hakkas toimuma elektroonilises taotluskeskkonnas ning nõukogud nimetati ümber komisjonideks.

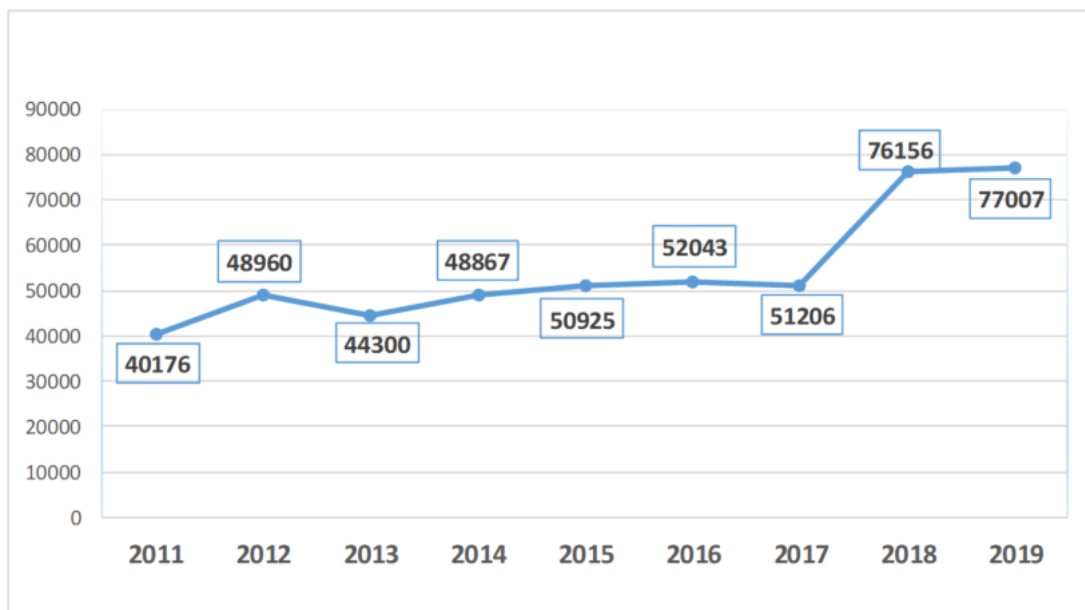
1 Toetusmeetme eelarve maht

- 2015. aastal riigilt eraldatud 51 156 eurot, 2014. aasta jääk 73 eurot, kokku 51 229 eurot. Jaotatud 50 925 eurot.
- 2016. aastal riigilt eraldatud 51 156 eurot, 2015. aasta jääk 887,96 eurot, kokku 52 043,96 eurot. Jaotatud 52 043 eurot.
- 2017. aastal riigilt eraldatud toetus 51 156 eurot, 2016. aasta jääk 49,61 eurot, kokku 51 205,61 eurot. Jaotatud 51 206 eurot.
- 2018. aastal riigilt eraldatud 76 156 eurot (eelarve suurenes ligi 49%). Jaotatud 76 156 eurot.
- 2019. aastal riigilt eraldatud 76 156 eurot, 2018. aasta jääk 851 eurot. Jaotatud 77 007 eurot.

2015. aastal suurenes taotlusvooru eelarve 2 436 euro võrra ehk 5 %

2018. aastal suurenes taotlusvooru eelarve 25 000 euro võrra ehk ligi 49%

Jäägid on tekkinud üksikute mitterealiseerunud projektide või tagasimaksete arvelt. Toetussummade kasutamata jäägid kanti tagasi ja lisati taotlusvooru järgmise aasta eelarvele.

Joonis 1. Eelarve maht (rahastatud projektid) võrreldes eelmise perioodiga (2011-2014)

2 Komisjoni koosolekud

- 2015. aastal toimus 4 koosolekut, sh 3 täiendavat elektrooniliselt läbi viidud koosolekut
- 2016. aastal toimus 2 koosolekut, sh 1 täiendav elektrooniliselt läbi viidud koosolek
- 2017. aastal toimus 2 koosolekut, sh koosolek Rannarootsi Muuseumis seoses projektiideede konkursi taotlusvooru läbiviimisega
- 2018. aastal toimus 3 koosolekut, sh 1 täiendav elektrooniliselt läbi viidud koosolek ja koosolek Hiiumaal seoses lisataotlusvooru väljakuulutamise
- 2019. aastal toimus 3 koosolekut, sh 1 täiendav elektrooniliselt läbi viidud koosolek (kokkuvõtte kinnitamine) ja koosolek Vormsil seoses lisataotlusvooru väljakuulutamise ja perioodi lõppemisega

Perioodil 2015-2019 toimus kokku 14 komisjoni koosolekut.

3 Taotlusvoorud

- 2015. aastal 1 taotlusvoor
- 2016. aastal 1 taotlusvoor
- 2017. aastal 2 taotlusvooru, sh projektiideede konkursi taotlusvoor
- 2018. aastal 2 taotlusvooru
- 2019. aastal 2 taotlusvooru

Viie aasta jooksul toetati kokku 214 projekti kogusummas 307 337 eurot.

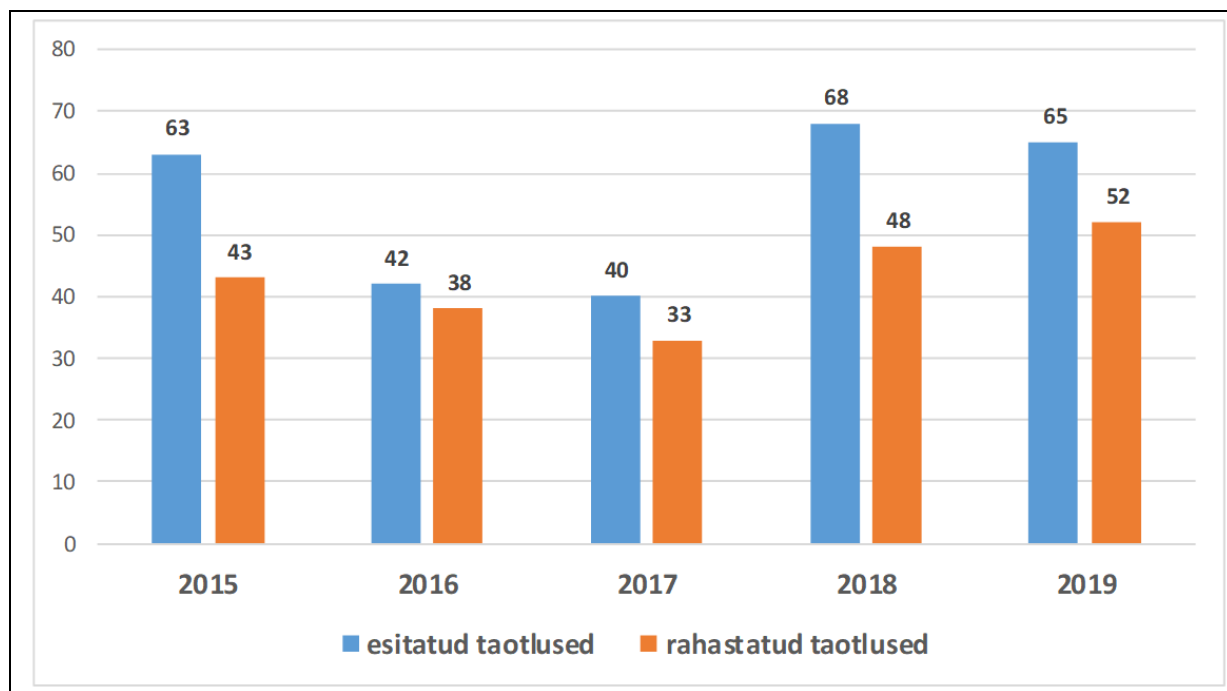
Saarte pärimuskultuuri toetamise eelmisel 4-aastasel perioodil rahastati kokku 167 projekti kogusummas 182 303 eurot.

Tabel 1. Taotletud ja rahastatud projektide arv perioodil 2015-2019

Aasta	Taotlusi kokku	Summas	Rahastatud projekte	Summas	Rahastatud projektide %
2015	63	129 693	43	50 925	68%
2016	42	99 377	38	52 043	90%
2017	40	83 882	33	51 206	83%
2018	68	143 465	48	76 156	71%
2019	65	150 391	52	77 007	80%
KOKKU	278	606 808	214	307 337	78%

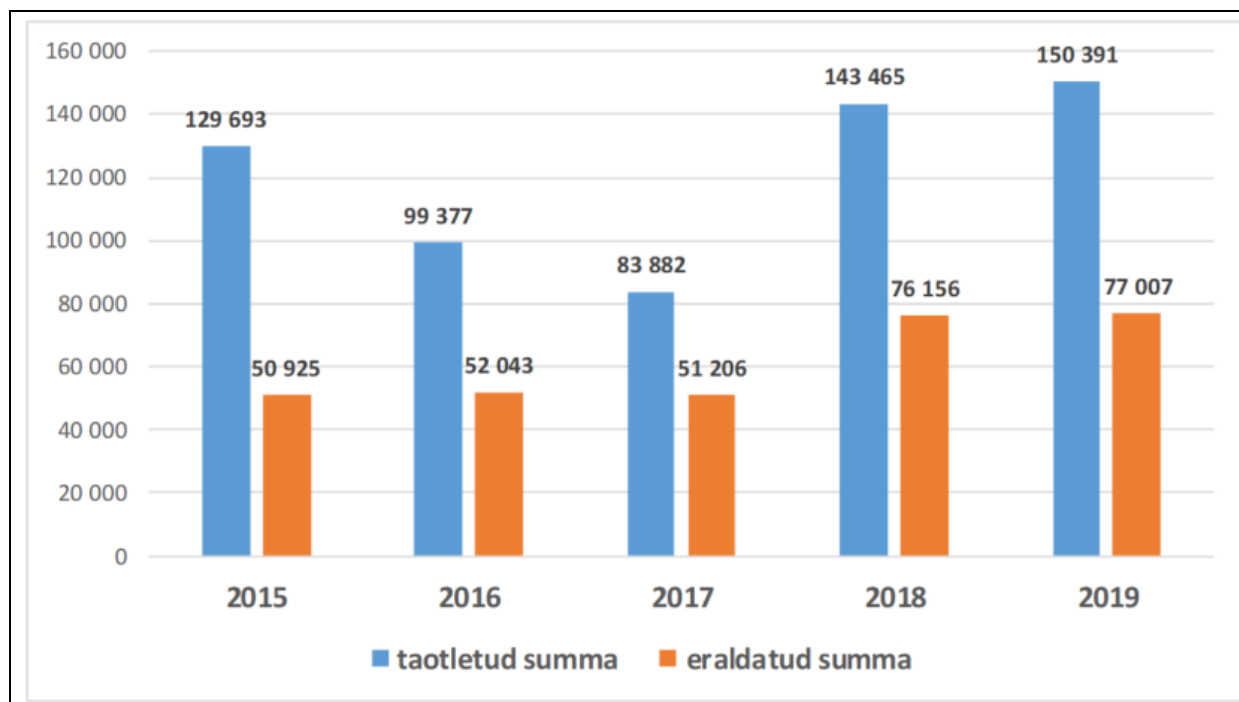
Viie-aastase perioodi jooksul esitatud taotluste hulgast **78% taotlustest said rahastuse**.

Eelmisel perioodil (2011-2014) rahastati esitatud taotlustest ligi 73 %. Käesoleval perioodil esitati keskmiselt 56 taotlust, eelmisel perioodil 57 taotlust aastas.

Joonis 2. Esitatud ja rahastatud taotlused arvuliselt

Jooniselt 2 nähtub, et esitatud taotluste arv on 2016. aastal vähenenud, põhjuseks võib olla taotlusvooru väljakuulutamise aja muutus - taotlusvoor toodi varasemaks. Taotluste arv on suurenenud 2018. aastast - tõusis eelarve ning kokku toimus 2 taotlusvooru. Ka 2019. aastal oli 2 taotlusvooru, mis omakorda innustas taotlejaid rohkem projekte kirjutama.

Joonis 3. Võrdlus taotletud ja eraldatud toetuse summa vahel

Perioodi jooksul eraldatud toetuste summa moodustab taotletavast summast keskmiselt vaid 51 %.

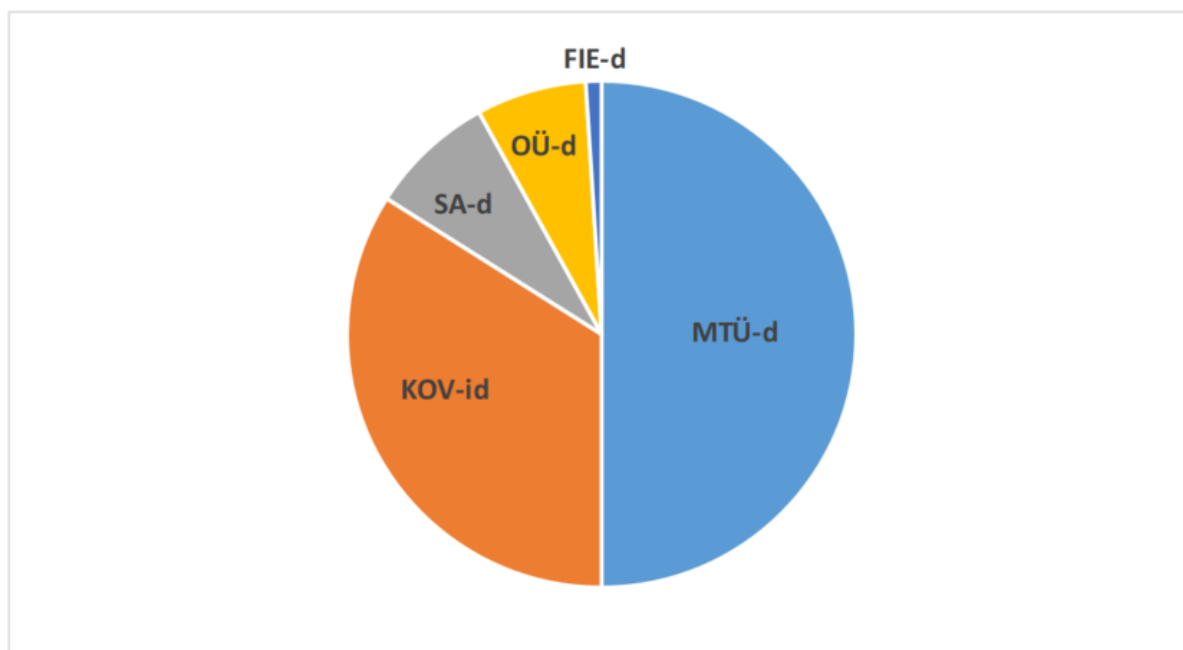
4 Taotlejad

Viie-aastase perioodi jooksul eraldati toetust kokku 100-le erinevale taotlejale. Kohalike omavalitsuste hallatavatest asutustest on eraldi loetletud projektide teostajad – nt kool, raamatukogu, rahvamaja jt.

Tabel 2 5-aastase perioodi jooksul suurimad toetuse saajad ja nende poolt läbi viidud mõnede tegevuste või sündmuste loetelu

Taotleja nimi/projekti teostaja	Toetuste summa kokku	Esitatud taotluste arv	Rahastatud taotluste arv
MTÜ Halulaev (laevapuuseppade õpitoad)	16 830	5	4
Eesti Kirjandusmuuseum (Raamatud ja CD-d “Muhu laule ja lugusid”, “Hiiumaa laulud ja lood”)	16 756	7	6
Saaremaa käsitööselts KadakMari (rahvarõivaste valmistamise koolitused)	11 000	6	6
Eesti Pärimusmuusika Keskus (koolikontsertide sari Eestirootsi kultuuri piirkonna koolidele, Ruhnu viiulilaager)	10 973	7	6
Valjala Põhikool (pärimuskultuuri laagrid)	10 869	4	4
Hiiumaa Muinsuskaitse Selts (Kärdla ajalooliste keldrite, korstnapitside, hoonete puitdekoori inventeerimine)	8 600	6	4
Sõrvemaa Pärimuse Selts	7 749	9	8

(Sõrvekeelse raadiosaate tegemine, projektid rahvarõivaste kandmise oskuse kohta)			
Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse Sihtasutus (Rootsi päev Vormsil, Eestirootslaste Laulu- ja tantsupidu, raamat "Pakrilaste 600 aastat")	7 070	5	5
MTÜ Muhu Pärandikool (Muhu murdekeelsed saated, Muhu murdekeelse aabitsa väljaandmine)	6 930	7	6
MTÜ Hiiumaa Teabekapital (koguteose "Hiiumaa" väljaandmine, hiiukeelsete raadiosaadete ettevalmistamine ja läbiviimine)	6 620	4	4

Joonis 4. Toetuse saajad omandivormi järgi

Toetuse taotlejatest 50% on mittetulundusühingud, 34% kohalikud omavalitsused ja nende allasutused, 8% sihtasutused, 7% osühingud. FIE-de osakaal taotlejatest on 1%.

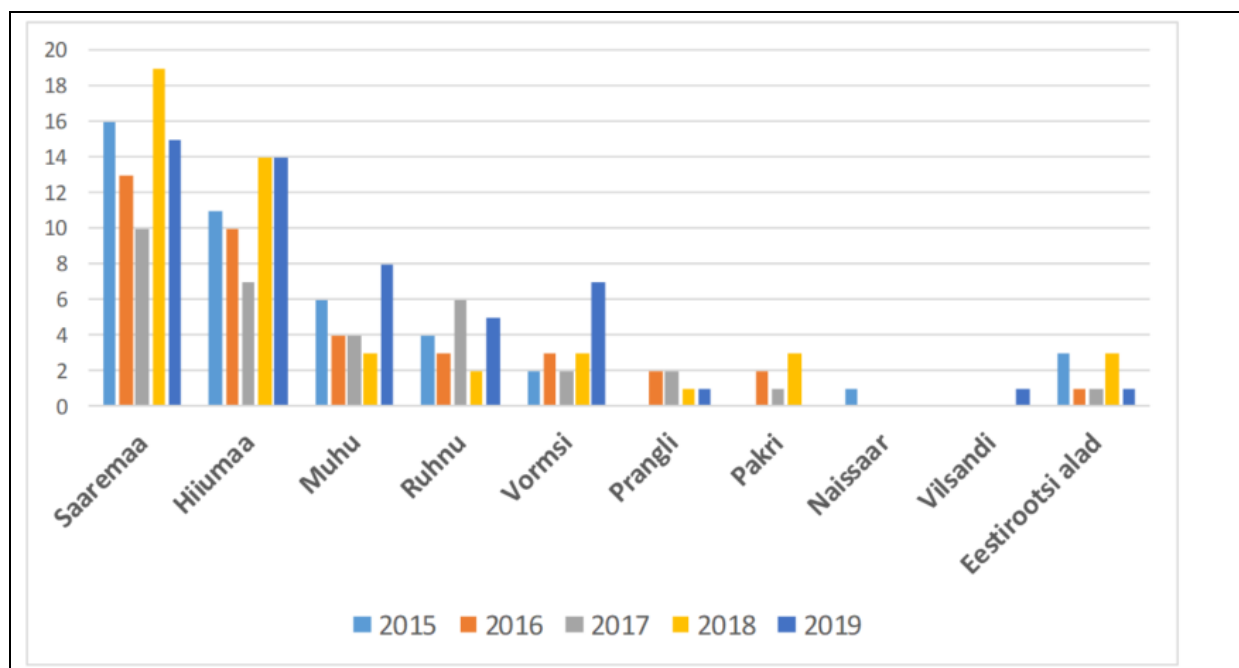
Tabel 3. Rahaliselt kõige rohkem toetatud projektid 5-aastase perioodi jooksul:

Projekti nimetus	Toetuse taotleja/projekti teostaja	Toetatud summa
Laevapuisseppade õpitoad	MTÜ Halulaev	16 830
Rahvarõiva valmistamise koolitus	Saaremaa käsitööselts KadakMari	9 200

Raamat ja CD_DVD kogumik Hiiumaa rahvalaule ja pillilugusid	Eesti Kirjandusmuuseum	8 065
Pakri rahvarõivaste valmistamine	MTÜ Leesikad	6 084
Muhu murdekeelsed saated	MTÜ Muhu Kess 2015, 2016 MTÜ Muhu Pärandikool 2017, 2018, 2019	5 940
Hiiukeelsete raadiosaadete tegemine	SA Tuuru 2015, 2016 Hiiumaa Teabekapital 2017, 2018, 2019	5 710
Sõrvekeelse raadiosaate tegemine	Sõrvemaa Pärimuse Selts	5 653
Hiiu Folk	MTÜ Hiiu Folk	5 500
Rahvarõivaste soetamine	Saaremaa Ühisgümnaasium	5 463
Vormsi rahvarõivad lastele	Vormsi Lasteaed-Põhikool	5 022

Viie aasta jooksul esitati taotlusi kokku 9 saarelt/saare kohta, eelmisel perioodil 11. Enam ei esitatud projekte Kassari ja Abruka kohta.

Sarnaselt eelmise perioodiga on arvuliselt esitatud ja toetatud projekte kõige rohkem suurematelt saartelt – Saaremaa ja Hiiumaa. Järgnevad Muhu ja Vormsi. Joonisel 4 on välja toodud erinevate saarte aktiivsus taotluste esitamisel.

Joonis 5. Võrdlus erinevate saarte ja Eestirootsi alade poolt esitatud projektide arvu kohta aastatel 2015-2019

Võrreldes eelmise perioodiga on sellel perioodil rohkem taotlusi esitatud Muhu saarelt ja Ruhnu saarelt.

Muhu murdekeelsed saated Rahvusringhäälingus on vajalik projekt muhu murde säilitamiseks ja propageerimiseks, tänu Muhu oabitsa väljaandmise toetamisele (eeltööd trükkimisele) saavad lapsed olulise õppematerjali, mis on üks peamisi abimehi muhu murdekeele säilitamisel ja identiteedi tugevdamisel. Muhu noorte kunstnike ja käsitöölise projekt „Eput päe – Ilu elab“ on algatus muhumustriliste visuaalide aktiivsemal kasutamisel avalikus ruumis ja ettevõtluses. Uue algatusena on käivitunud ka Muhu rahvarõivaste laenutamise projekt.

Ruhnu saarel on tänu toetusmeetmele võimalik olnud katsetada kohaliku savi sobivust keraamika tööde jaoks. Toimused erinevad käsitöö õpitoad. Iga-aastased viulilaagrid on populariseerinud Ruhnu muusikapärandit. Toimus ruhnurootsi pärimusmuusikafestival RuhnuRahu.

Hiiumaal valminud halulaeva Hiiu Ingel toetamine on olnud oluline toetatud projekt meresõidutraditsiooni püsimisel. Hiiumaale olulise pärimuskultuuri elemendi – tuulelipu väärtustamine sai teoks tänu tuuleliputeabe uurimisele ja näituse korraldamisele. Eetris on hiiukeelsed raadiouudised. Jätкус iga-aastane pärimusmuusikafestival Hiiu Folk.

Läbi toetusmeetme on rikastunud **Saaremaa** rahvarõivaste uurimise ja valmistamise tegevus – toimus rahvarõivaste valmistajate kahe-aastane koolitus. Edukad on paikkondlikku keele eripära tutvustavad raadiosaated Rahvusringhäälingus. Jätкусid Sõrvea pärimuspäevad. Uueks ettevõtmiseks oli lõõtsapilli valmistamise õpitoad ja tõrvaajamise õpitubade läbiviimise toetamine. Ilmus rannarahva omanäolist sõnavara kajastav „Saaremaa rannasõnastik“.

Vormsi rahvarõivaste soetamine lastele aitab kaasa rahvarõivaste kandmise traditsiooni väärtustamisele. Vormsile iseloomuliku hiiu kandle ehk talharpade soetamine aitas kaasa kunagise pillimängutraditsiooni taaselustamisele vormsilaste hulgas. Toimused hiiu kandle pillimängu õppimiseks ja tutvustamiseks seminarid ja õppepäevad.

Pranglil toimusid pärimusliku käsitööoskuste koolitused, pärimuslik jaanipäev.

Pakril viidi läbi pärimuskultuuri laagrid, ilmus pakrilaste ajalugu ja pärimust tutvustav raamat, koostati Pakri tantsu ja muusikapärandit tutvustav kogumik. Toetati Pakri rahvarõivaste valmistamist.

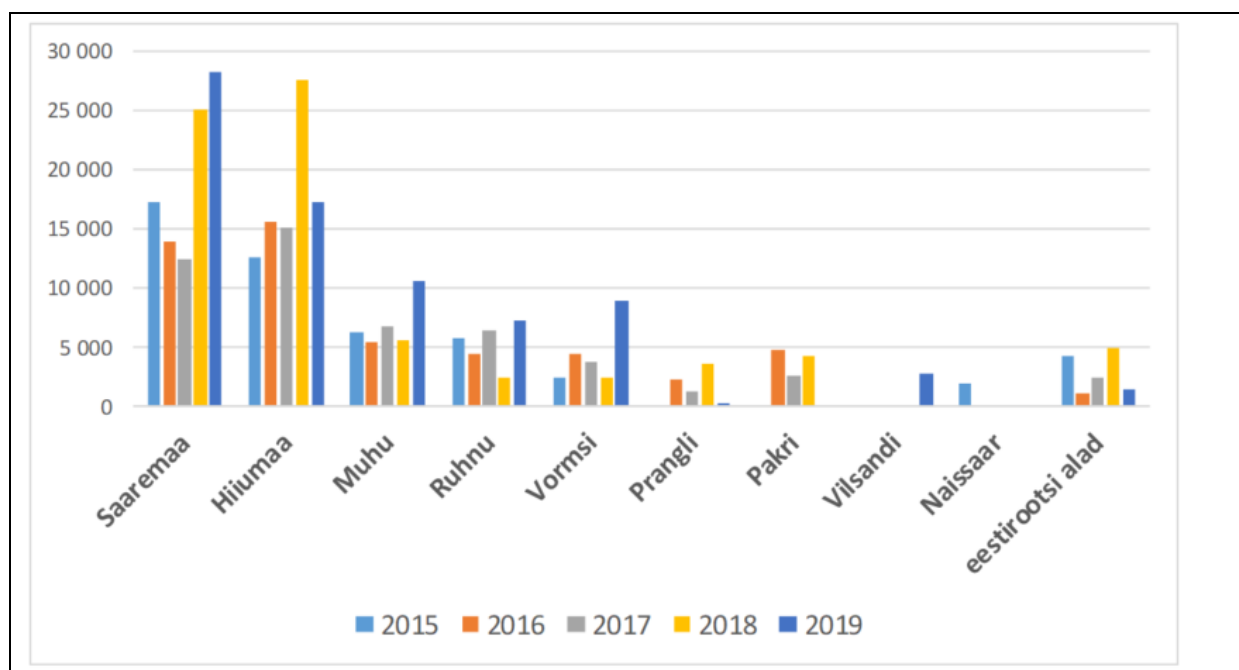
Igal aastal korraldati Ruhnus talgud Korsi talu kui ainukese pea terviklikuna säilinud ruhnurootslaste talukompleksi korrastamisel. Viidi läbi koolikontsertide sari **Eestirootsi** saarte ja alade pärimusmuusika tutvustamiseks. Toetati rannarootsi pärandkultuuri säilitamist toetavaid projekte – kiviaia ladumine ja käsitöö õpitoad.

Tabel 4 Erinevate saarte ja Eestirootsi alade poolt esitatud projektide arv aastate lõikes 2015-2019

Saare nimetus/ eestirootsi ala	2015 Rahastatud projektide arv	2016 Rahastatud projektide arv	2017 Rahastatud projektide arv	2018 Rahastatud projektide arv	2019 Rahastatud projektide arv	2015-2019 Rahastatud projektide arv KOKKU
Saaremaa	16	13	10	19	15	73
Hiiumaa	11	10	7	14	14	56

Muhu	6	4	4	3	8	25
Ruhnu	4	3	6	2	5	20
Vormsi	2	3	2	3	7	17
Prangli	0	2	2	1	1	6
Pakri	0	2	1	3	0	6
Naissaar	1	0	0	0	0	1
Vilsandi	0	0	0	0	1	1
eestirootsi alad	3	1	1	3	1	9
KOKKU	43	38	33	48	52	214

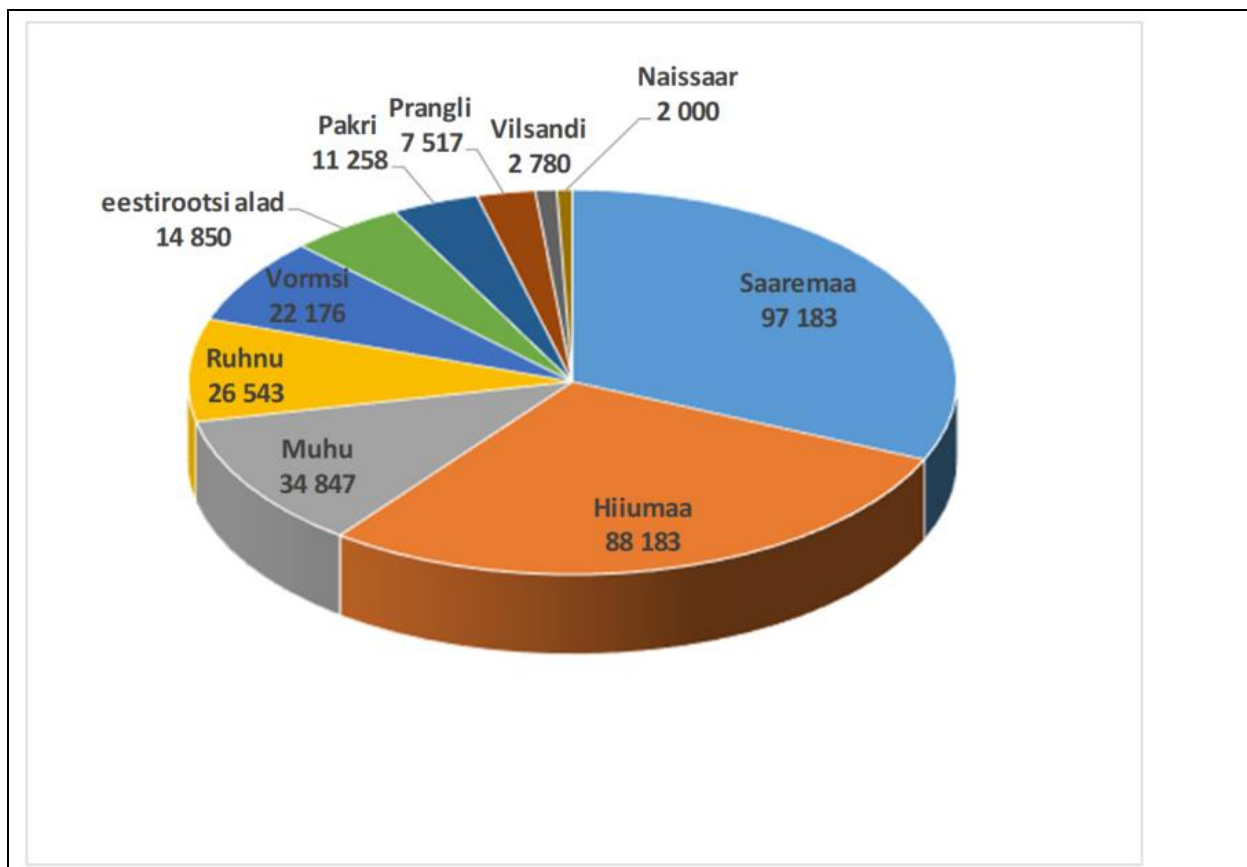
Väikesaarte kohta esitatud taotluste arv näitab kohapealsete kogukondade passiivsust projektide kirjutamisel, piiratud on inimressurs. Väikesaartel vaja kohapeal aktiivsemalt rohkem tegeleda Saarte pärimuskultuuri toetamise võimaluste tutvustamisega.

Joonis 6. Toetuste rahaline võrdlus aastate lõikes erinevate saarte ja eestirootsi alade vahel perioodil 2015-2019

Toetuste rahaline jaotus saarte ja eestirootsi alade lõikes **5 aasta jooksul kokku:**

- Saaremaa – 97 183 eurot
- Hiiumaa – 88 183 eurot
- Muhu – 34 847 eurot
- Ruhnu – 26 543 eurot
- Vormsi – 22 176 eurot
- eestirootsi alad – 14 850 eurot
- Pakri – 11 258 eurot
- Prangli – 7 517 eurot
- Vilsandi – 2 780 eurot
- Naissaar – 2 000 eurot

Joonis 7. Toetuste rahaline jaotus saarte ja eestirootsi alade vahel perioodil 2015-2019

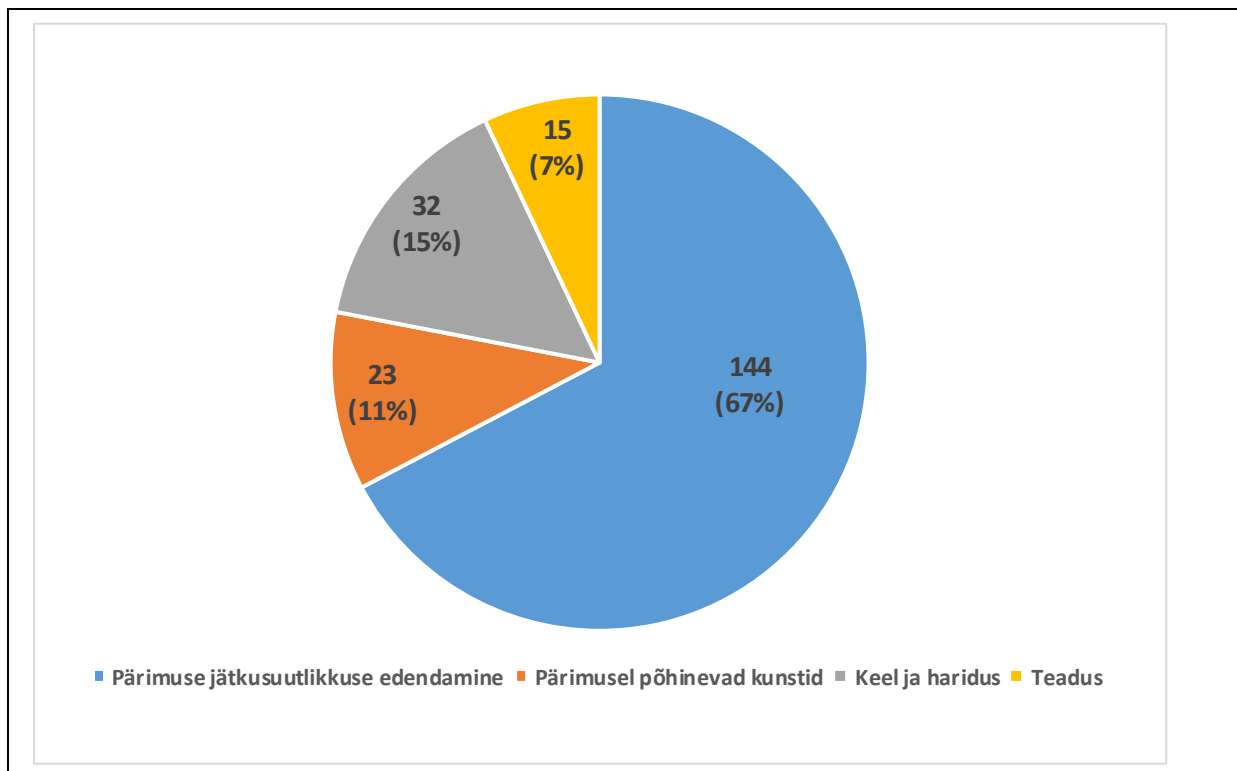
5 Toetusmeetme valdkonnad

- Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine (nimetus aastatel 2015-2018 „Pärimuskultuur“)
- Pärimusel põhinevad kunstid (nimetus aastatel 2015-2018 „Pärimuspõhine uuslooming“)
- Keel ja haridus
- Teadus (nimetus aastatel 2015-2018 „Teadus- ja arendustegevus“)

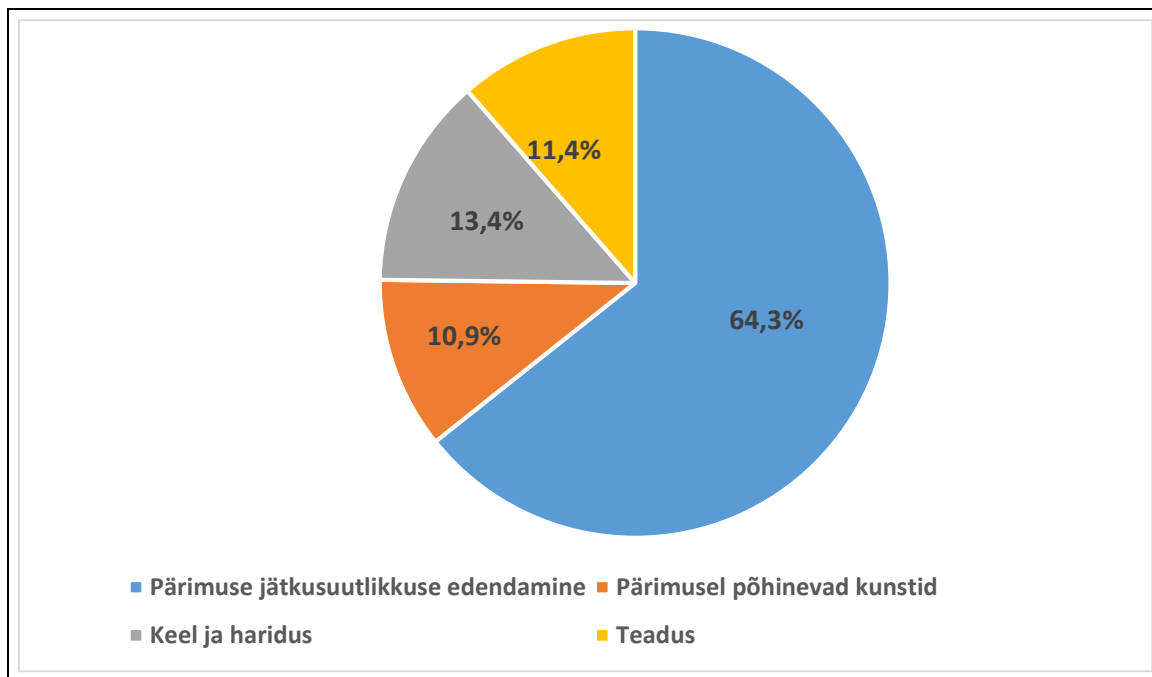
Paljud projektid sobituvad oma olemuselt, eesmärgilt ja sisult mitmesse valdkonda, kuid komisjoni koosolekul otsustatakse ühiselt konsensuse alusel, millisesse valdkonda projekt enam sobitub.

Tabel 5. Valdkondlik jaotus – erinevate saarte ja eestirootsi alade poolt esitatud rahastatud projektide arv perioodil 2015-2019

Valdkond	2015	2016	2017	2018	2019	KOKKU
Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine	27	24	22	31	40	144
Pärimusel põhinevad kunstid	3	5	4	6	5	23
Keel ja haridus	8	5	5	7	7	32
Teadus	5	4	2	4	0	15
KOKKU	43	38	33	48	52	214

Joonis 8 Rahastatud projektide jagunemine (arvuliselt) valdkonniti protsentides perioodil 2015-2019

Joonis 9 Toetussummade jagunemine (protsentides) valdkonniti perioodil 2015-2019

Nii rahastatud projektide arvu kui ka toetussummade valdkondliku jaotuse järgi on suurim pärimuse jätkusuutlikkuse edendamise valdkond, moodustades nii rahastatud taotluste arvult kui ka summaliselt üle 60%. Järgneb valdkond keel ja haridus.

Kõige vähem on arvuliselt teaduse valdkonna projekte, moodustades rahastatud projektidest vaid 7%, summaliselt aga ligi 11%. Erinevus on tingitud sellest, et toetussummad projekti kohta on suuremad, näiteks Eesti Kirjandusmuuseumi mahukad kogumikud „Hiiumaa rahvalaule ja pillilugusid“, „Muhu laule ja lugusid“.

5.1 PÄRIMUSE JÄTKUSUUTLIKKUSE EDENDAMISE VALDKOND

Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamise valdkonna eesmärk on tagada saarte ja eestirootsi alade kultuuripärandi elujõulisus ja järjepidevus ning kogukonna aktiivsus selle hoidmisel ja järeltulevatele põlvetele edasiandmisel.

Näiteid toetatud projektidest:

- Rahvarõivaste valmistamise töötoad
- Rahvusliku käsitöö õpitoad, vanade käsitöövõtete tutvustamine (tõrva ajamise õpitoad Saaremaal, kiviaia ladumine Noarootsis, halulaeval laevapuisseppade õpitoad Hiiumaal)
- Rahvarõivaste ja rahvapillide soetamine koolidele
- Piirkondlikku kultuuripärandit tutvustavad üritused nii lasteaia lastele kui ka kooliõpilastele
- Merekultuuripärandit tutvustavad üritused
- Pärimuskultuuri ja -muusika ning pillilaagrid, pärimuskultuuri tutvustavad üritused (Viikingiturg Sõrvemaal, Korsi talgud Ruhnus, Kuressaare pärimuskultuurisuvi), pärimuskultuuri tutvustavad näitused

Pärimuskultuuri sündmused on eelkõige tugevdanud kogukondlikke sidemeid ja identiteeti. See on aidanud elavdada ja edasi kanda teatud osa saarelistest traditsioonidest. Avalikkusele suunatud pärimuskultuuri üritustest osavõtjate ring on olnud laialdane. Pärimuskultuuriga tegelemine on muutunud ka laste ja noorte seas üha populaarsemaks ning kogukond tunneb end pärimuskultuuri hoidja ja edasikandjana.

5.2 PÄRIMUSEL PÕHINEVATE KUNSTIDE VALDKOND

Pärimusel põhinevate kunstide valdkonna eesmärk on mitmekesistada loometegevust, tihendades seoseid pärimus- ning tänapäeva kultuuri vahel ja kaasata nooremat põlvkonda.

Näiteid toetatud projektidest:

- Hiiu Folk
- Muhu ringmängude päe
- Eput päe – Ilu elab – muhumustriliste visuaalide aktiivsem kasutamine
- Saarte pärimusliku keraamika ja rahvuslike ehete õpitoad
- Hiiumaa pärimus uues kuues
- Laeva „Eesti Rand õnnetusest rääkiva draamaetenduse loomine

Tihenenud on seosed pärimuskultuuri ja kaasaja kultuuri vahel. Hea võimalus noortele kaasaegsel moel pärimuskultuuri tutvustada. Seeläbi on pärimuskultuuril põhineva loometegevuse kaudu pärimus hoitud ja edasi antud.

5.3 KEELE JA HARIDUSE VALDKOND

Keele ja hariduse valdkonna toetamise eesmärk on laiendada murdekeele kasutamist erinevate sihtrühmade hulgas ning anda neile teadmisi saarte ja eestirootsi alade kultuuriloost ja –pärandist.

Näiteid toetatud projektidest:

- Sõrvekeelsed, hiiukeelsed ja Muhu murdekeelsed raadiosaated
- Trükiste väljaandmine („Hiiu laste raamand“, „Saaremaa rannasõnastik“, Saaremaa keelel õpiku ja sõnaraamatu koostamine“, „Muhu murde lood“, „Heli Laaksoneni luulekogu hiiu keeles“, „Pärimusmuusika noodikogu vihikud“, Muhu murdekeelne aabits)
- Hiiu huumori festival „Pühalepa Triip“,

2015. aastal käivitus sõrvekeelsete, hiiukeelsete ja Muhu murdekeelsete raadiosaadete edastamine Rahvusringhäälingus. Saated on populaarsed nii kohapeal kui ka kaugemal Eestis ja ka välismaal.

Saadete jaoks salvestatud materjale on edaspidi võimalik kasutada õppematerjalina. Saated on ka järele kuulatavad. Sõrvekeelsed saated on võrguleht sõrvemaa.ee vahendusel järele vaadatavad, võimalus avaldada ka videoga lugusid.

Koolides õpetatakse kodupaiga pärimuslikku kodulugu, suurenenud on murdekeeles kõnelejate arv. Elavnenud on nii kooliõpilaste ja õpetajate, kui ka kohaliku üldsuse ja ajakirjanduse huvi murdekeele vastu. Murdekeele uurimine on kaasa aidanud piirkonna murdekeelsete aabitsate koostamisele ja

väljaandmisele. Lisaks trükitud murdekeele sõnaraamatutele antakse välja ka täiendavalt CD plaate, valmivad sõnastike veebiversioonid.

5.4 TEADUSE VALDKOND

Teaduse valdkonna toetamise eesmärk on tagada teadusuuringute kaudu uute teadmiste saamine saarte ja eestirootsi kultuuri kohta ning teha saadud tulemused kättesaadavaks nii uurijatele kui ka kogukonnale.

Näiteid toetatud projektidest:

- Trükiste projektid „Hiiumaa rahvalaule ja –pillilugusid“, raamat Muhu laule ja lugusid“, Saaremaalt kogutud ajaloolise pärimuse avalikustamine
- Kärkla ajalooliste hoonete puitdekoori, keldrite, korstnapitside, inventeerimine, jooniste koostamine
- Raamatu „En bok om Estlands svenskar“ 4. osa toimetamine

Teaduse valdkonna projektide toetamine on aidanud kaasa piirkondliku pärimuskultuuri teaduslikule uurimisele ja säilimisele. Ilmunud kogumikud annavad põhjaliku ülevaate saare rahvalauludest, rahvatantsudest ja pillilugudest. Hiiumaa Muinsuskaitse Seltsi tööd annavad ülevaate Kärkla miljööväärtuslikule piirkonnale omasest ehitusarhitektuurist. Teaduslike uurimustööde läbiviimised loovad eelduse trükiste ilmumiseks või hilisemateks publikatsioonide avaldamiseks.

6 Perioodi jooksul mõõdetavad tulemused

Perioodil 2015-2019 kokku on toetatud (loetelus võib projekt kuuluda üheaegselt mitmesse jaotusesse):

- Lastele ja noortele suunatud projektide arv – 57
- Murdekeele ja pärimuskultuuri õppega seotud projektide arv – 51
- Festivalidel, sh folklooripäevadel osalemise projektide arv – 18
- Teatri- ja filmiprojektide arv – 3
- Kunstiprojektide arv – 6
- Näituste projektide arv – 5
- Trükiste projektide arv – 27
- Audiovisuaalsete digitaalväljaannete projektide arv – 5
- Rahvarõivaste soetamise, ostmise, valmistamisega seotud projektide arv – 28
- Rahvusliku käsitööga seotud projektide arv – 21
- Rahvapillide soetamise/valmistamise projektide arv – 7

Kokkuvõte

Saarte pärimuskultuuri toetamise kolmas periood aitas oluliselt kaasa saarte ja eestirootsi alade elanike jätkuvale pärimuse kogumisele, jäädvustamisele ja arendamisele. Tugevnenud on side oma kodukoha ja sealsete traditsioonidega. Üha rohkem on valmistatud oma kihelkonna rahvarõivaid. Tänu toetusmeetmele on sellel perioodil soetatud rohkem rahvapille, paranenud on pillimängimise oskused. Lisandusid murdekeelsed raadiosaated. Rohkem esitati ja toetati pärimusliku käsitööga seotud ja trükiste projekte. Väljaantud trükistel on nende mõju püsivam ja kaugemaleulatuvam.

Antud perioodil suurenes toetusmeetme eelarve, mis võimaldas laiendada taotlejate ja seega ka kasusaajate ringi. Lisandus uusi taotlejaid uute projektiideedega. Suurenenud on lastele ja noortele suunatud projektide arv. Läbi toetusmeetme on olnud hea võimalus kasvatada järelkasvu, andes neile teadmisi vanadest kommetest ja tavadest, murdekeelest ja käsitööst. Üha rohkem on pärimust hakatud noortele tutvustama ka kaasaegsete nutiseadmete abil.

Saarte pärimuskultuuri toetamise abil on tuule tiibadesse saanud ja tähelepanu keskmesse tõusnud vaimse kultuuripärandi uurimine. See on valdkond, millega tegelemine on pikaajaline protsess. Märnatavalt on tõusnud huvi oma paikkonna ajaloo ja traditsioonide vastu, inimesed tegelevad teadlikult pärimusliku elulaadi, tavade ja kommetega.

Sellel perioodil toetati vaimse kultuuripärandi nimistu sissekande projekte: „Näarisoku jooksmine Saaremaal“, „Talgud Saklas Saaremaal“, „Lambaliha kuivatamine ja pillirookatuste tegemine“ ning „Hiiumaa sissekannete korraline ülevaatus ja uuendamine“.

Ka edaspidi tuleb rohkem tähelepanu pöörata väikesaarte kogukondade suuremale aktiivsusele projektide kirjutamisel, tagamaks ka väikestel saartel pärimuskultuuri säilimine. Väikesaarte suurimaks probleemiks on inimressursi vähesus. Seda arvestades on oluline nende inimeste innustamine tegudele.

Mööda ei saa vaadata probleemist, mis puudutab endisi rannarootsi asualade saari ja Loode-Eestit, siis nende asustus, ühendus mandriga ja inimressurss ja side rannarootsi kultuuriga on väga erinev kogukondade lõikes ning sellest tulenevalt juba erinev taotlusvõimekus. Osad kogukonnad on inimressursi vähesusel saavutanud hetkel projektikirjutamise lae ja innustamine tegudele ei ole siiski lahendus. Kogu rannarootsi kultuuriruumi terviklikkus ja parem tunnus vajab lähiaastatel teistsugust lähenemist, millega kogukonnad hetkel aktiivselt tegelevad. Rannarootslaste kultuuriruumis toimuv ei kajastu alati saarte programmis, sest on ka teisi toetusmeetmeid kultuuripärandi hoidmiseks. Saarte pärimuskultuuri toetusmeede on siiski kaasa aidanud paljude rannarootslaste traditsioonide kinnistumisele, rahvarõivaste ja -pillide kasutamisele jmt tegevustele, mida toetuseta poleks suudetud läbi viia. Rannarootsi kultuur suudab elama jääda ainult Eesti saarte praeguste kogukondade toel - kultuur saab jääda elama ruumis, kus on selle juured ja pöördub koju tagasi (tegevuse ulatus Rootsis väheneb). Seega on toetusmeetme tugi väga oluline rannarootsi kultuuripärandi elus hoidmisele Eestis.

Uute projektiideede tekkimisele on jõudumööda abiks olnud ka komisjoni liikmed, kes on omapoolse panuse andnud käesoleva kokkuvõtte sisulise osa koostamisele.

Lõppenud periood on olnud kogukondadele väga vajalik, andnud motivatsiooni tegeleda paikkondadele oluliste pärimuskultuurialaste tegevustega. Toetuseta oleks pärimuskultuurina määratletavate nähtuste ja tegevuste elushoidmine ja arendamine olnud märksa kehvemal järjel.

Kokkuvõte Saarte pärimuskultuuri toetuseks perioodil 2015-2019 on koostatud ajavahemikul juuni-november 2019

Kokkuvõtte on heaks kiidetud toetusmeetme komisjoni e-koosoleku otsusega 21.11.2019

Kokkuvõtte koostas: Marika Kutser